

врсту грађе и консултовањем око 500 људи, прикупе огроман материјал, који је последице сређивања сведен на 9.558 јединица датих у овом дјелу уз библиографске податке до којих се могло доћи.

Основни дио књиге подијелен је у три дијела. У првом дијелу, који садржи 4339 библиографских јединица, дата су издања јединица, установа и команди народноослободилачке војске. Други дио, са 4777 библиографских јединица, садржи издања партијско-политичких руководства и организација, органа народне власти, синдиката, културно-просвјетних установа и удружења. Посебно су издвојене 442 јединице без потпуних библиографских података за она издања чији оригинали нијесу сачувани. Сваки од ових дијелова садржи по два одјељка: књиге и брошуре, и периодику. Унутар одјељака јединице су сређене по абеди, а имају јединствене редне бројеве у читавој књизи.

Уз сваку библиографску јединицу дати су најважнији подаци потребни једној библиографији општег карактера и, што је посебно корисно, назначена је локација сваког оригинала.

„Библиографија“ је илустрована са 444 фотокопије насловних страна разних издања и 156 фотографија аутора, уредника, штампариа и техника.

Поред основног текста „Библиографија“ садржи 18 регистара, прегледа и разних прилога, који олакшавају њену употребу и стручно је употпуњују.

Из ових прилога може се видјети да „Библиографија“ садржи помене о 1264 издавача, 154 штампарије и 666 техника. Запажа се да се издавачка дјелатност развијала упоредо са снажењем и нарастањем НОБ. Тако за 1941. имамо 83 издања, 1942 — 458, 1943 — 1504, 1944 — 3811, 1945 — 2666, док је 1587 издања без ознаке године. Интересантно је напоменути да „Библиографија“ биљежи 189 издања на страним језицима.

Ова „Библиографија“ пружа увид у богато али до сада недовољно познато културно наслеђе народноослободилачке борбе и корисно ће послужити научним и културним радницима и свима онима који желе да свестраније упознају ослободилачку борбу и револуцију народа Југославије.

С. СТАНИШИЋ

ФРАЊО ТУЋМАН, ОКУПАЦИЈА И РЕВОЛУЦИЈА — двије расправе у издању Знанствене библиотеке Института за историју радничког покрета, Загреб 1963.

Дјело Фрање Тућмана „Окупација и револуција“ састоји се од двије опсежне студије повезане тематски и настале у оквиру припрема Института за историју радничког покрета у Загребу и осталих југословенских историчара за Трећи међународни конгрес за историју европских покрета отпора, одржаног у Карловим Варима почетком септембра 1963. године.

И једна и друга студија овог дјела „Независна Држава Хрватска као инструмент политике окупационих сила у Југославији и народноослободилачка борба у Хрватској 1941 — 1945“, и „Окупациони систем и развој ослободилач-

ког рата и социјалистичке револуције у Југославији 1941 — 1945“, не ограничавају се на тему окупације Југославије и социјалистичке револуције југославенских народа, већ захваћају комплекс унутрашњих и вањских увјета који су довели до тих преломних збивања и детерминирали њихов ток. Потцртавајући управо ту историографску и историјску вриједност ових студија под њиховим заједничким насловом, дјело не само да указује на квалитетно нове поставке наше најновије историје, него истовремено по начину постављања проблема и научној интерпретацији аутора постаје од великог интереса за међународну и нашу јавност.

Разрађујући коријене постанка „НДХ“ као инструмента политике окупационих сила Немачке и Италије за државнополитичко разбијање Југославије, анализирајући издајничку улогу „НДХ“ и сепаратизам усташког покрета, те конкретна обиљежја унутрашње и међународне нестабилности монархистичке владавине бивше Југославије, аутор упозорава да су управо методе и форме, специфичности окупационе политике фашистичких агресора у појединим југословенским земљама несумњиви извори који су увјеровали појаву и развитак ослободилачке борбе и социјалистичке револуције југословенских народа. Народноослободилачки покрет постао је главни фактор цјелокупног збивања на окупираном подручју Југославије. Он је довео до потпуног разбијања окупационог система, до уништавања домаћих издајничких

снага, до сламања монархије и успостављања социјалистичке федеративне заједнице југославенских народа. Аутор сматра да се окупација и распарчавање југославенске државе и не може друкчије истраживати, а да у том истраживању не буду детаљно истражени сви историјски фактори и извори везани за ослободилачки и револуционарни рат наших народа, јер су управо ти фактори и извори, њихов постанак, раст и побједоносни пут до коначног ослобођења основ слома окупације.

Уз тумач скраћеница, литературу, регистар имена, предметних и географских имена дат је и резиме на енглеском језику. Дјело је штампано у 2500 примјерака у тискарни Издавачког завода Југославенске академије у Загребу и у ликовној опреми акад. сликара Еде Муртића.

Павле ФРАЊКОВИЋ

ЗЕМАЉСКО АНТИФАШИСТИЧКО ВИЈЕЋЕ НАРОДНОГ ОСЛОБОЂЕЊА ХРВАТСКЕ — Зборник докумената 1943, издање Института за историју радничког покрета, Загреб 1964. Библиотека: Извори за повијест социјалистичке револуције

Стварање ЗАВНОХ-а као највишег руководства НОП-а у Хрватској, као носиоца суверенитета народа Хрватске и врховног органа народне револуционарне власти, била је прекретница великих историјских збивања везаних за сложена питања развоја народне власти поникле у народу и из самог народа. То је била уједно логична последица ликвидације прошлости и укључивања хрватских народних маса у НОП. Била је то јасна перспектива изградње слободне социјалистичке Хрватске у братској заједници југославенских народа — у Југославији.

О тим историјским истинама говоре у овом Зборнику објављени релевантни документи који се односе на стварање ЗАВНОХ-а, као и његов рад у 1943. години.

У Зборнику је објављено 197 докумената поређаних хронолошки и подијељених тематски у шест поглавља, а насталих у вези с осни-

вањем ЗАВНОХ-а, његовим радом и развојем у свим сложеним питањима проблематике народне власти у Хрватској. Значајну садржајну материју унутар објављених докумената чине они који се односе на раслојавање ХСС-а и масовно прилажење присташа и функционера ХСС-а ослободилачком покрету. Овај податак вриједи истаћи, јер конкретно указује кроз ову материју на велики одјек на који су наишла политичка настојања КПЈ и ЗАВНОХ-а, међу сељачким масама Хрватске, а посебно међу присташама ХСС-а, што је средином 1943. године најувјерљивије указивало на коначни раскид хрватског народа са тзв. „политиком чекања“ пропагираном од стране Мачекове трупе.

Унутар наведеног броја објављених докумената је 13 чланака који су већ у току НОВ били објављени у централној штампи и са осталим документима попуњују садр-